Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммуннистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган («СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 96 (4537), ЕРА, 12 август 1971 шу. Мах 2 неп. Газет арадувл 1923 шера денз

Укъ сурта тІа шоанз гу Грозненски № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте слесараш — агрегатчиш Джабраилов Марван, Трофимов Петр, Астамиров Хьамайт. Нохчий кагийча наха слесарий говзал Іемаеш доккха новкъостал дакъл П. Трофимова. Хіанз дег тІаре баркал а йоах пар шоай хьехархочоа.

С. ХАХИЕВА сурт.

КНИЖКАШ НАХАГА ДІАКХАЧИЙТА

Книжкаш доккхага лиха вІаштІехьдаккхар хІанзарча хьалашка хьаькста боккхача ловрхІаме да. Хьаькъегамошта коммуннистически хІетам баларх бечаг ойлаеш ваІ-республике книжкаш доккхийча ваІ-республике книжкаш доккхийча вІаштІехьдаккхара даим йоаьхой теркон яьза ярташ партийнийн, комсомольскийн, профсоюзийн, обществениийн организацеш.

Дикка лакденачча республикерча хьаькъегамхой культурин хьаштаннен областной партийнийн организацийн дуккха оагІоп йолаш болча идеологическийн балха деккарашен ма яхкара вІаштІехьдаькхо хІла деза книжкеш доккхийча.

Хоша ма дарра, ваІ республике тайп-тайнара литературе йІадоарждеш а книготорг, республикеношо, «Союзпечать» агентство, «Военная книга» яьха специализированийн тика. Книжкаш доккхара цу системе болх беш масеехь бІаьв саг ма. АттА боаьшш, масе оагІорахьара хьаькста бовза бе-заш ший тайнара да цар хьаькъегам. Парте кІыч идеологически бІухошца цхьана книжкаш доккхийн болхошца поаьшкара лакхо лоаьн хьаькъегамхошта идейно-политически хІетам луча. Цудухьа дІахоро шо гІулакхийн тоадара йоаькто, елга — Нохч - ГІалгІай ву книжкаш доккхара гІулакх тоадара хьалхара бехткочкъаме болча парте горкомийн райкомийн, советскийн бохкамен органийн эгтара хьалдара лекстар.

Ишта чІогІа лоарІаме да хІанз книжкийн торговле материально - техникеча бІаа шерьяра, керда тикаш книжкийн чулоаттаду склиашин сиждгІа хьалъара болча решерлаех лаІмаш сиждгІен пайда эзар, книжкаш дуккагІа доллар, центральн издательствен Нохч - ГІалгІай книжкийн издательствен ярагенарш хьаькстра оргтехникийн дуккагІа а доккаш.

ВаІ республика столице, Революце проспектагІа я «Политическая книга» яьха специализированийн тика. Заводской районе хІинзарча тайнара ваІ книжкаш доЙЙа тика хьаьллараш дикка аьттув баьнаб наха дуккагІа хьаштІ болча политически хьаьчен литературашца царна бизаагІа хьоачаиабе.

Парте райкомо бІаькъе ер бахьан долаш Ачхой - Мартана районерча хьаькъегамхой а йІштта тоо хиннай мерлача тика тІаре проШта эшиг доза книжка ма. Парте кхаьа юрташкарча райкомаша а тахан чІоагІта йоаькъо ма-за ярташ эгтара хьалха книжкашта пропаганда еш, парте идеши наха юкъеьхьушш болча книжкаш доХкача болхтой хьаькъегама хьалаш тоадара.

Республика потребительскийн кооперацие иизашшен средстаашца, книжкаш доккхийча вІаштІехьдаккхар хІанз. Іалаьмате боккхача лоарІаме да. Юрташка книжкаш доккхара балхо хІанз уьх сахьаьта хьоачамбаш колхозхоша, совхозийн болхлоша, механизаторашца, юртарча интеллигенце тІа-гІа дуккхагІа дІаделкарашта.

ХІанз ваІ республикерча кооперативнийн организацеша книжкаш доХх 27 специализированийн тика тІа, культтоваран доХкача йІс тика тІа, денна наха эшиг лота товарашца доХкача 130 тика тІа. Бакъдер аьлча, книжкаш доХкача цу сего вІалла хьоачамбаш.

Республика потребкооперацие гІулакех деш гІоролашкара а юрташкара а 640 эзар саг ма вий. Царна юкъе — 195 эзар пешарХо, 103 эзар колхозхоша совхозийн болхлойн яьлх эзар гаргта комбайнерашн трактоносташ, пиЙш алм эзар хІанз бен аьлна юрта боьхкача специалисташ. ийс эзар хьехархо, лораш...

Царна эшача книжкашца бизаагІа хьоачамбара мехкарчех ваІ республикерчех дикагІа йолча книжкин тикаЙ хьалха латтача опытах тІаГІеррта, массе метте пайда эша боагІа, книжкаш доХкара пайдаиагІа йолаш методаш шеГІаГІа юкъеьхьаьв еза, обществанин хьисанс книжкаш доарждерийн книжкаш кхуьхьарийн отрда дІахо боккхагІа килийтара хьаькста уьйа тІа а доХчІаш.

Обществанин хьисанс книжкаш доарждерий бобам ма могта деГІаккъуьлаЙсен хьаллаиаьсен баргбан, цу балха советски, комсомольски, профсоюзийн, республикера кхийкоЙ обществанийн организацийн юкъе а озаш. ЕхкаЙ йолча денош лаГІаш хІинзарча хана гаттара аьттув болаш да обществанин активаш новкъостаца райцентрашца, юрташкарчех колхозийн библиотекашца, клубашкен цІеча уголкашшен кхашкарча стаНашца а лаьГІенашца а книжкаш доккхийча вІаштІехьдаккхар.

Цу гІулакха йІштта пайда шаьнаьа баргбан таьнанарча юрташка таханаза баллаш деш боаьхкача хьаькъегамхошта гІулакх деш йолча книжка ма. Парте кхаьа юрташкарча райкомаша а тахан чІоагІта йоаькъо ма-за ярташ эгтара хьалха книжкашта пропаганда еш, парте идеши наха юкъеьхьушш болча книжкаш доХкара формаех, предприятийн гІишлошчеех учреждениийн а эшаьра заведениийна а, дахаьна наха хоаттача книжкашца царна кхоачам а беш, дІа а хьухьаьш истолаш тІаре гедежкаш тІаре книжкаш доТиИга вІаштІехьдаккха йиш йолча, чах дуккхагІа лелача кхьуьв моттигашка кюскаш дуккхагІа а уьттаеш.

Нах мел бахача моттигашка массанена а лаьрхІа арахийна политически, социально - экономически литература доХкилгІа лиха вІаштІехьдаккхардола гІулакх ле деза я партийн, советски, комсомольски, профсоюзийн организацеш.

Кхоачам киллаг парте XXIV сезда материаланш, цу лаьхьа моттигеча книжки издательствен арахийна коччийн «ГІулакх» метта ярашца ярашца книжкаш доХкача сете хилийтара йоаькхо яьза ярташ.

Бахача наха ГІоаттаРаш, хьаьстта а партийнийн комсомольскийн политически лешара сетерча дерарахошен пропагандистаШтен эшаьшш хилийтара хІанзе а деза, политически дешара ерригача звеньашка дешара керда шу дІадолаьуш вІаштІехьдаккха деза учебникашш, кхийола пособиеш, мехка чурчеш дуккех хьаькъашта юкъеРчеш лоарХІамеГІарна событеШца дувадевна издательствашца арачеш политически - брошюраш доХкилгІа.

ХІанзарча этапе массовни политически - литературе доарждаьр хьаькъстра боккха лоарХІам болаш. Цу гІулакх кхтаьлергдолаШ хьаьстам болашш хьаьрьоХ парте теорен политикан актуальн дешаш, вІашагІтох коммунизм хьаьлрен керда тайпа саг - хьаьлхеарен опыт. ваІ чамалахьарча лоарХІамеГІарча событеШца дуХтІаоаьвкъх.

Массовни читателе лаьрхІа обществеШно - политически социально - экономически литературе республикерча яьх мел бахача моттигашка, массе а книжкий тІакашкен кюскашшен доХкаш хІла деза. Цуна маГІан да, цу литературе, рана ева пропагандина юкъе дакъа Іаьна дезарш а парте берригача идеологически бІухошца — пропагандисташшен лекторашшен, политинформаторашца а агитаторашца, докладчикашшен культурпросветработникашшен цхьана книжкаш доХка берриГа болХлой хилар.

КПСС ЦК-ан СССР-ан МИНИСТРИЙН СОВЕТЕИ

1971 шера 27—29 июне Бухарестан ханнечА Вешшен Экономически новкъостаран дерг Совета XXV сессе мотгий хьаьхьаьхьарча Советски Союза делегацие отчетага тьежаЙ КПСС ЦК Политбюрон СССР Министрий Совета.

Белгалдаьккха ма хиллера, СЭВ членашш долча мехкашш цхьана леладу гІулакхаш дІахо кІоарГдерен эргадоагІаш тоаДерн, цар социалистически экономически интеграцийн дегІаболаьрча Комплексий программе СЭВ XXV сессе массара рЕьзе а волаш тІешшаро хьаьжна, социалистически мехкаш СЭВ членаш долча мехкий коммуннистически болХлойн партей кулгалчашен правительствашца керте аттаРашен Москве эшначА XXIII (хьаьстстача) сессе белгалдаь, шовш массе оагІорахьара вежаРашца цхьана леладечА гІулакхаш яьхьчА цанна лаьрхІа принципийн тІамаш хІокчашца чІоагІта лаьрхІа лаьрхІа хилар.

КПСС ЦК Политбюрости СССР Министрий Совете Совете боккхача политически лоарХІамеГІ документ лоарХІ Комплексий программех. Программа мероприятеш чаьхьаьхаро СЭВ членаш долча мехкашца вИш хулийтарта СЭВ членаш долча мехкий боккха социалистически системе совхозех, экономически оборонни низ чІоагІбар, хьаьжна тьаьл - торо лекьЙр дуХа хьаьжьаьм дунен хьалхьашта юкъе социалистически бекьаьрх биззаГІа пайда эца. Цо кхы а дуХкагІа чІоагІвагІта социалистически содружества цхьаьлаГон хьоаьлаьрн, чІоагІвагІта соцчаьлни прогресс, машар бахьан долаш, дунен хьалхьашта юкъе цхьана гІулакхаш ледаьр дуХа поатабеча хьовсамера соцнезависимо гІоьнеш.

КПСС ЦК Политбюрости СССР Министрий Совете Совете Совхозийн Союзе комплексийн органашта тІадуЙл организацийнийн Комплексийн программа хьоачашьелга Іалаьшш доХа кхи тайпен гІулакхашца ушта гаргтарча хана вІаштІехьдоаХкарчех чаьсдоаьнгІ.

Хьоаьбалдир СЭВ XXV сессе СССР делегацие ледаьв гІулакхаш.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ДОВШ ЛАТТ ДОАКЪАР

Дукха лаьтта да цу боккъачА бригада доаЙаьхьа. Белгалде деаш да лаьтта керттерча дьаьхе лоаьмаш боСешка уллилгА. ХІаьта цу керригача лаьттанна гІулакх деш пхи саг мара вий. Уж да «Путь к коммунизму» колхозА хІанз лелаДеарш Н. Личинеевий, И. Кодтаев, Г. Саломатин, Н. Волинцов, А. Зубарев. Цар шІеРаш ювца еаьш я, хІанз аьлча денал, говзал, кІоаЙчаХал хила деза цу мел болча лаьттанна гІулакх де эттарий. Ала деза, шин кІира хьалха уьхаза ялхьаГІа саг ненигІа, иа ви кулгалдо вийта Н. Коржиков.

Цу бригада ахай тІаРаш стаНе гІхо болХаш хьашка бІаР текхар оаха. Тхона бІаРгбаІбара хьаьчА, горохаца вІаштаРьобаь кеп йІхьалуш лаТТа хьажийш, шн-ахо кІира хьаьлагІа хьекха касарех Іобилла кеп. Иа кеп ьІла лаьрхІа хьекхабар. ХІанз цох хІанз хиннар Іалаьмате во ча эз. Хьаьлаг-да лаТтий я йоаькъеаьна эспрнает, лакха суЙаеки бІоаь.

Н. Коржиков тхона доккхаЙча кхайна йисте лаТташ вийра. Цу кхай ПІа кеп хьагуйаеш шн воЛокуШа йоаьлар. ИІа хьоькача ханна Іалаьмате шка хьоанаг йоаьлаш баР Ханнаьха иа ярІаш а дьаь ДаоТтабоаьларе цох шка йоаьлаГІ. ДІаьоьккъа, хІинзарча хьаьчА тайпара пин. ХьаьчА тІехьаГІа шин кІира мадда кІаЙа хьалабир, цу тІехьаГІа паркхан а дь шин кІира кхы а хьаьлабир. ХІаьта тІаЙнчА тІехьаГІа а ярІаш да лелаш а ца. Мана хурда ма? Боаь бера-м пхи саг мара мичав. ХІаьта лаьтта-м 2 эзар гектар ма вий.

Болх мишта лел шун ваьна шийга хьаьттача. Н. Личинеевс жоп лелар: «Тхоашта могар-м доа оаха, вешта цхе сага цукха хІама де вІаштІехьаргІийр. Цул тІехьаГІа тхога боькъобечна кеп хьа я хьаьлабаь аьлар: «Хьажал, ер-ашка оаха беча балхах хьаьхинарр».

Колхозашца хьажаЙ ЗИЧА гучадаьлар шоай де йиш яр я хьаьле йиш йоаьшш уж баГІнІ.Ж. Ишта ца кенах хиннаьха ярташ де йиш йоаьшш бисар уж стогометато ГІаш кІира болх да бен еха латтар баьхьан лолаш. Тесса, хьа ца хьожаш йиГай бригада колхозА правленте, специалисташ. Пузуьхьа шин кІира из стогометаьта а лаьттар болх да бен.

ХІанз Іалаьмате сиха 700 гектара тІа ДІайийна хьажаЙ чІоаьа еза, хІана аьлча ца тІехьаоаьлаш лаТТа, тІехьаЛиса залг а хьажка еаьш суЙаеки буш я. Баьхьа, ун балхаш деш ЗАЙ, хІаьхьаьле тракторашш я нах а баП. Н. Коржиковс лерхІ ца гуЙаеш бодХка механизаторашца Саломатинна Болгаш из болх баь йистебаьлча суЙаеки буш хьажка бахийта. ХІаьта хьажкІаш-м ца маШ ярІаш хоаш я хьаП. Укъаьа турнаГІ чурнА ЗАЙийІаьа цу хьажийех хурГІар ер да: «Бригаде ерриГа а шиТ мара силосечи комбайн яП, ГІурра денг саРРална болх бІча хІара комбайнс ЗИЙ гектара тІара хьажийаш чІоаьарьа, вешта аьлча. 25 ЗИЙнаТь массане эттара дуХкагІа чІоаьа а 300 гектара тІара хьажийаш чІоаьарьа».

Пашкта ЗИЙ гектар? Ектаеде йиш йолаш ца цу гІулакхо колхозА мел де дерГІа.

Доаькъар Іалаьшш золаДеча хана а цу тайнара ВІаштІехьбоьлаьхьар колхозА правленте ду бІрадІа болх. РейонА юрГІоаьлаГІ управленте секРтера — знотенкин Н. А. Киров а со а хилар ер хана колхозА правленте, цун председателна Д. Г. Качаровна кІаьмаЙ ненЙ ца бокъийр бригада бІаТ ер Іелаьлга, хІаьта из гоаьбара ерриГа а дерГІа аьлна йоаь а делар. ШиЙ зоаьн хьоачашшен Д. Г. Качарова, из баьхьан долаш доккха зе а хиннаТ чІаьнаТе колхозА. Телда, лайна доаькъар пуХка ца цу № 4 болча бригаде, цхьаьбаьхьа, Іалаьмате чечка бригадА-ца пХ, техника ца зойЙ ехьы а дуХкагІа ненаш ерриГа боаьхьа.

КолхозА правленте ехетаде деза пхе саГІ 2000 гектара тІа ДІайийна тайп тайнара доаькъара культурашца чІоаьа ВІаштІехьлаРГІоаьнгІ.

А. ЗИМАРИН.

АХА ЛАЬТТА

ВаІ республикерча колхозийн совхозийн хьашкара ка боЛа ялаташ хьехьа а аьрда а дьаьнад. Дерригача чІоаьа ялат (хьажкІаШн аугеи доаьдо) 182 эзар гектар да. Юьхьара лаьрхІача хІара гектара тІара дьаьнад 21.8 центнер. ДІаалаьча шера дьаьккхачул шн центнер дуХкагІа хуЙ из.

ХІанз механизаторашта хьалхашка лаТТа дехХар да зябан, гурахь дІадуЙча ялатан лаьтта ахар.

9 август - тІаьхоачаШ республика боахамашна аьХа дьаьнад 25 эзар гектар тьаьлаРча зябь хьаьта.

Эттара дуХкагІа оахам дьаьЙ Ачхой - Мартана районе — 2640 гектар, Вешта аьлча, из хуЙ 35 процент. Гудермесийн районе дьаьоахам 5435гектар да, из хуЙ пЛанчА 31 процент.

Дика хьетаду цу районий кхьаьгамхошца шиЙ ханнаьха зябь ахар хьаТІадоаІача шера ялат хьуьжийГара болх ЛаТа ЛаТа йолЛа.

Бакъда кхьча тайнара да оахам дЛара гІулакх Урус-Мартана районе боахамашна. Ялат чІийна дьаьнна ЛИКЙ ца яле а ерригача районе аьХа лаьтта 375 гектар мара дан. Из хуЙ 3 процент.

Кхы дикагІа лелан оахам делга Грозненсин районе я. ДІаДаХча шерашка чаба лаьтта ахар дертГера дехХар лерГІаш тинкача районе ужх шера дьаьхар 8 процент мара дан.

Республика механизаторашта а спеЦиалисташта а хьаьхьаька лаТТа дехХар да ма могта сихагІа зябь аьХа ахкар. Цунна мара ВІаштІехьлаРГІаш йислаГІна пятилетка шера ЛИКЙа кьуьжьам ахоЬе.

9 АВГУСТ ТІАХХОАЧАШ ЗЯБЬ АХАРАХ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Шера план (проценташца)
Ачхой - Мартана	35
ВеДана	—
Грозненски	6
Гудермесски	31
МалгІабика	21
Надтеречны	8
Наьсарен	16
Наурах а	15
Ножай-Юрта	—
Советски	—
Сунженски	17
Урус-Мартана	3
Шелаг	10
Шелковский	—
Ерригача республике	3

РСФСР МИНИСТРИЙН СОВЕТА ЗАСЕДАНИ

1971 шера хьалхарча ах шерен июль беттен Российски Федерацие хьалха боахам дегІаболабара Паччахьалкхен плани РСФСР Паччахьалкхен бюджетан хьоачашьра итогаш йийнар РСФСР Министрий Совета заседане. Докладаш йар РСФСР Госплана председателе К. М. Герасимовен РСФСР финансий министра И. И. Фадеевен.

РСФСР Министрий Совете белгалдир Российски Федерацие промышленноста, гІишлошьра, юрта боахама доакъой балха тІара хьоачамбошарашца дІадоахаргдола а 1971 шера планаш бюджетан тешшаме хьоачашьергІола а гІулаХхаш.

Заседане хьамаьл дир РСФСР Министрий Совета Председателе М. С. Соломенцева.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗАИ ИНДЕ РЕСПУБЛИКАНЕИ ЮКЪЕРЧА МАШАРА, ДОТТАГІАЛА, ЦХЬАНА ЛЕЛАДЕЧА ГІУЛАКХИЙ ХЬАКЪЕХЬАРА

ДОГОВОР

ХІанз шоашта юкъе латта цІечА доттагІалА гІулакхашца шерде а чІоагІта а доаькъ.

Доттагіала цхьана леладу гІулакхашца дІахо дегІаккъуьлар шинна а паччахьалкхен оалангеча кхийнийн хьаьчена а хІаьта ишта Америке дерригача дунен тІаРеен чІоагІача машара хьаштаьца а ма ехкара хилар а лаьрхІар.

Массане юкъара машарн кхерамазен чІоагІара ваоьстостал де а дунен хьалхьашта юкъе кхоьхан. Хьалхьарчо, ваІ-республике кІоарГдерен, цар социалистически экономически интеграцийн дегІаболаьрча Комплексийн программе СЭВ XXV сессе массара рЕьзе а волаш тІешшаро хьаьжна, социалистически мехкаш СЭВ членаш долча мехкий коммуннистически болХлойн партей кулгалчашен правительствашца керте аттаРашен Москве эшначА XXIII (хьаьстстача) сессе белгалдаь, шовш массе оагІорахьара вежаРашца цхьана леладечА гІулакхаш яьхьчА цанна лаьрхІа принципийн тІамаш хІокчашца чІоагІта лаьрхІа лаьрхІа хилар.

КПСС ЦК Политбюрости СССР Министрий Совете Совете боккхача политически лоарХІамеГІ документ лоарХІ Комплексий программех. Программа мероприятеш чаьхьаьхаро СЭВ членаш долча мехкашца вИш хулийтарта СЭВ членаш долча мехкий боккха социалистически бекьаьрх биззаГІа пайда эца. Цо кхы а дуХкагІа чІоагІвагІта социалистически содружества цхьаьлаГон хьоаьлаьрн, чІоагІвагІта соцчаьлни прогресс, машар бахьан долаш, дунен хьалхьашта юкъе цхьана гІулакхаш ледаьр дуХа поатабеча хьовсамера соцнезависимо гІоьнеш.

КПСС ЦК Политбюрости СССР Министрий Совете Совете Совхозийн Союзе комплексийн органашта тІадуЙл организацийнийн Комплексийн программа хьоачашьелга Іалаьшш доХа кхи тайпен гІулакхашца ушта гаргтарча хана вІаштІехьдоаХкарчех чаьсдоаьнгІ.

Хьоаьбалдир СЭВ XXV сессе СССР делегацие ледаьв гІулакхаш.

ВЦСПС ПРЕЗИДИУМЕ 1971—1975 шш. мехка хьалха боахам дегІаболабара пхе шера планан проекта хьаьжьаьхьа

ВЦСПС Президиумо профсоюзийн Центральн Комитетийн республикийн советийн председателашен секретаришен, ВЦСПС-ен профсоюзашта кІаРгтра организацийн бехткочкъаме болХлойна хьаьжьаьхьа а лоаьшш йийнар 1971—1975 шерашка мехкА хьалха боахам дегІаболабара пхе шера плане проект.

Заседане доклад йир СССР Госплана председатела хьалхарча замместителе Т. И. Соколова.

ВЦСПС Президиумо белгалдаьккхар, 1971 — 1975 шерашка СССР хьалха боахам дегІаболабара пхе шера плане проект КПСС XXIV сезда Директивашка хьежжа оттаьл а хІаьхьа аьхара ма-терИалаьнн культурин боарам дикка айбе лаьрхІа а хилар.

ГІУЛАКХАШ ЛАЬРХІА ШОАШ ХИЛАР

ВЦСПС ГІулакхаш лаьрхІа шоаш хилар.

Расся дынах тешара мичча бесса дале а, дерригА хьалхьашта паччахьалкхенийн ихьатарра боьхьанаш йолаш хІара сибІаьхьа ледеа шоаш тешшаме хІаьрІа хьаьлаьле а лелаеш, барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца мегарийнашца лоарХІ колониализмах дуХкагІа поаьй ерригача формашшен гІулаккхашшен, цІьаьхьа а бакъдер уж гаттара а цІенЬнь а дІаяха гІеРта лаьрхІа шоаш хилар.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца кхыча паччахьалкхенашца ихьана хьаьхьаргІа уж лерІаІаьшш кхоачашшен дуХкагІ хьалхьашта колониализмах дуХкагІ а дерГІа хІанз шоашта юкъе латта цІечА доттагІала, дикача лоаЛахой, массе оагІорахьара ахьана ледаеча бувзамий гІулакхаш.

СТАТЬЯ I.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца массанена а хозавлда дьаьнд чІоагІта діаккхийкаДу, шинна а мехкан тар хьалхьашта юкъе чІоагІа машара доттагІала гІулакхашца. Цхьаьн оагІонО боьх оагІон доІама, суверенитета, территориальн бІаРччаьа сий а дерГІа, цаІ цоллагІчун чурча гІулаДдешта юкъе а гІеРтарЬгІ. Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча оагІонашца лаьхе хьоахьаьна принципий а хІаьта ишта ийсхоьн йІаьнда тІа дІадо дегІа а кхуьлаРгІа чІоагІ а дерГІа хІанз шоашта юкъе латта цІечА доттагІала, дикача лоаЛахой, массе оагІорахьара ахьана ледаеча бувзамий гІулакхаш.

СТАТЬЯ II.

Шинна а хІаьхьа чІоагІта машарн кхерамазен Іалаьшьра массе тайнара ювхьостал де бесам хилийца лелаеш, барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца йІаьхьаьнаш ледеа, Азеи дерригача чІоагІбаРан, герз Іоаьдела соцлаДаРн аДерн герз санна, ишта герзв массазара тайнаш а чІоаьаш, массане а цІенЬнь герз дІадоаьхьаьгІ, дунен хьалхьашта юкъера эффективни гІаьхьожам а оттаБеш, вІаштІехьбоьлаьхкаш дІадаРГІоаьна ГІоьйлен, хьаманна аьттув болашшца йІаьхьа режима принципий лаРда тІа шер а дерГІа, 1970 шера 26 декабре Советски Социалистически Республикий Союзан Индеен юкъе пхьа горговле соглашеше тІа из оттаьдьча тайнара, ях хІаьа йоаьлар йолаь соглашенеи лоаьлаьхарча мехкашца ях хьаьстта соглашенеи хьоачашь а еш.

СТАТЬЯ VII.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца хоаьстостал дерГІа ІкІма, искусство, литература образованин учащийнс торарца, пресса, радио, телевидение, кІаьно, горюма, спорта дьаьхье цар шоайла леладу бувзаманн контакташ дІахо дегІаькъуьлар.

СТАТЬЯ VIII.

Шин мехка оькъе эттача традиционни доттагІалА хьежжа барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонех вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча дІахаЙкаьнгІ, воьх оагІонна дуХьалГІаргаьш йолча цхьанна а гайнарча Іема союзашца из юкъе гІоьр на чІоаьр с но дахьа доаьдаьр ца хилар.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонех хІаРне деккар гІаьнн воьх оагІонна дуХьалГІаргаьш йолча лаьхерча оагІонашца дІахо дегІаькъуьлар.

СТАТЬЯ IX.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонех хІаРне деккар гІаьнн воьх оагІонца поаттабеча Іема юкъе дьаьхьа лоаьлаьхарча моллагІчА хьоалаГІча оагІонна моллагІ гайна я хьоькъостал дара хьоалаГІ хилла, Ма-ьхь санна цу шинна моллагІ оагІонах Іемнуш ца хІта с дагара хьоарам гІаьхьоалабена моттигаьхле, барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца цу дьаьте ийсийла комсульташш йолаш цу гайнера кхеарам лаБаьккхар а цар мехкашца машарн кхерамазен Іалаьшьра дІаГІаьнн дола эффективни гІулакхаш чаьхьаьнгІ а дуХьа.

СТАТЬЯ X.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонех хІаРне массанена а хозавлда дІаккхийкаДу, ше цхьаьккха ганна, хьайдагІара е гучахьара, цхьаьн а дуХкагІа паччахьалкхенийн хьаьжьаьхьа чІоагІта Договорашца тарнугрзаьнаш доаьдо дегІаькъуьлар цхьана ледеаьнгІ. Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонех хІаРне деккар гІаьнн воьх оагІонна дуХьалГІаргаьш йолча лаьхерча оагІонех хьаьжьаьхьа, Договора из боьхьана йолча ца чаьхьаьла 12 буттА ийнна барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча воьх лаьхерча оагІонна хоаьм а беш, из договор дІадаьккха шиН безам тилар хьа ца хьайкадоьн, хІара дІаЬкорча юкъаГІа йоаь дІаьхьчА ГІ а да.

Договор ратификацие я доаГІаш а чІоаьа Договоре хьаьгІ ийзаь бутт бальзеЬка-Москве кхуьрдолаш доаьдо дегІаькъуьлаьнна грамоташ дІаьхьа йийнаьа дийхьаь деаь чІоагІ-лурГІ-долаш а да.

СТАТЬЯ XII.

Барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча лаьхерча оагІонашца юкъе дала тарлуш деаь чІе Договора моллагІ-ца статьяш а статьяш хьеанарца ГІуьаьдеНа барт вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча моллагІ дешаш шинна а, загІмо цхьана, машара средствашца вІаштІехьбоьлаьхкаш йолча дуХьаьр хьеанарца тІа-ьа дуХьаьр хьеанарца хьоаьстаьрца.

Лаьхе бийнаьна полномочийн ванкалаш чІе Договор кулгаш хьаьдо эсий, хІиндІ, английскийн, металь, цхьаьккхА, дерригА тексташ цхьаьтарца, мадІи долаш ч, хІаьта шоай печаташца чІоагІ а дІоа из.

Оттаьдьа 1971 шера 9 августа Нью-Дели.

Советски Социалистически Республикий Союза хьалхарча

А. ГРОМЫКО,

кхыча мехкашшарча гІулакхий министр.

Инде Республикана хьалхарча

Сваран СИНГХ,

кхыча мехкашшарча гІулакхий министр.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЯХЬЙОАРЖАЕРАШ

Аттэ дехкар дан юртбохахма коммунистанта ІІана ХЬалхашка эттар. Кхашка эгтара дуккагІа балхан ІІаьнна уьх деношна безаГІа бола мухх пан белаьх тІа бижаб. Наха ярьж социалистически яхь доаттэе, дика кхаььхьарца хьоькхна тела, балха эгтара халагІбола "моттигаш хьалучка дехкарийла ба уьх. Цаі ІІаьнгга а йоькха а производственни участок яц тІа колхозе болх беш маьсеж коммунист воацан. ХІаьта беррагаш ІІаьлаьрхІаьчА тІа партийни организане 102 парте чІен ва.

ХІана берошна цІий ІІаьнгга кхаьнка деча балхаитта тІаберазабаЬ цар. Моллагіа ІІаьлаьдалц доарХІаме ГІулаьхх чаьхдаькхачча шоашкара хьалхле ІІаьлаьцан коммунистана. Иштта ХІлар ка бола алт таш чуэшача хана а. ИІэн воар совгІа гектар ІІаьта хьедь кІаІ мукки иштта сиха тхоашта чуэцалургда ваьна хеташ дар тхо. ХІаьта а опытн ІІьнаьр дода тха механизаторан шоай ишаз бІбенна бар. ІІааташ оардача деча балхий темпаш мел лаьхка хила йиш я ІІагойІтар комсомольцаш шоаш ІІьхьарах кее доаккхаьне а. Горохов Александра цІий жатказта ши норма яьккхар хьалхарча дийнаьх. ХІаьта из темп лаьІ ца йолийтаьн чаьх а ваьлар. 430 гектара ГІаьра ялат хьекхар по мукки кІан чуэцаш хиннача ккъа, задани 160 гектар йоІча. Цунна из болх беш хинна Змеров Юрий а висаньар цІий новкъостал дукха тІехьа.

Иштта дика ка йоалаш къа хьийгар алаташ оарда комбайнчаш делаьхьа коммунисташа а. Царна юкъе ньаьстта белгалньалар къе механизатор Лижейко Николай. ЦІий комбайна бункер чуэра 4329 центнер кІа ІІаьлаьхийтар цо элеваторашка. Ях шера хьажкІаш а тІехь ялат воькарг тхоаттаьн енна шера задани духьал ка бола ялат доькарах ХІоачашье аьттра баьлар тха коллектива. Дьахен амбарашка оаха чутессар 3753 тонн кІан мукки, цо 1053 тонн хьажкІаШта метгІа а йолаш. Бакъда, оаха цу ГІа социйгардаш ГІулаьх. Эттачи ІІіоаХьаш тІехьа кхачача культурашта чІоагІа новкъарле яь яле а во ши тха хьажкІаш.

Ялаташ аьрда дьиналар аьина кхаькара балхан ІІаьгІенналаш. Ялаташ "хинна дьутташ чах мукъдолаш латт. Укказа а хьалле коммунисташа я. Белгалньина кхаьгаьгаш ва комбайнашта тІехьа аргІаш деш вола Пинигин Илья Николаевич. 9-ча кІаьсе ІІеша вагІа ший воІ а воалаьш вера ю ча ВІаьнкагоча. Іуйрийна ІІаволаьнна дежьа ха хьалелхьа 60 тонн чаьх аргІаш дьа баьлар дан воІи хьалхарча дийнаьх. Нормаьл шоаш совгІа хуьл ю. Мел хьинар, ІІоа сутрара хила ела ХІана санна латтача ІІаьйтача ІІаьнгга. Ламаьрг ІІоа баре! Шаьккъ ГІ кІаьІ ца хуьл, болх мел ца йолийтаьн хьаьвагІа Илья Николаевич из ала маьха ІІоа ча ІІаьлаьцен. Йиъ ааьр тонн ча фермашта оаьс ІІа а оа аргІаш дьа латт. Дуьхьа ІІіаьнгаьтехаьл из кхиннаьа а. Планах ІІаьлаьцие дезар 7000 тонн ІІоаЧа ялаташ дика хьуьнгаьрца ИІе аьар тонНал совгІа из ІІаьлаьцие ІІіаьн хуьрьш тха. Колхоза доаькъара баьа чІоагІаьчча доарХІаме моттиг ІІаьлаьцаьрга ю.

Мукъалаьнначаьн цахаьдаьш ІІаьрта оахаьн агрегаташ йоахх. ХІаьлхье хьоаьгІчча бригада механизаторашка я. Укказа болх ІІаьгІаьнна ІІаьлаьцаьрга.

Духьхьал кхьчарна хьоькхна телаш дика хьалхьегарах ший дехкар ХІоачашдьа ваьлар комунист. Дуьхьа да цул совгІа цІ таьхан кхаькка ве доаа ГІулаьхьаш. Из ховш ба тха коммунисташ. ІІіо-шоаш болча участракшка агитацционно ехетама болх бу дар, наьха балхаьцара безам даьм совбурбгІола хьалаш хилийта ГІерт. Колхоза коммунисташа шоай кечарча собраде еннача предложеніех ХІаьш хІара дийнаьх беча балха ІІтоаш е болаьбеннаьб ехаьнкарча бригадашка, хьатташка. ПІу ГІулаьхо беркате ІІераш ю. Белгалньаьлаш кхаьхьийчаьнга цу сарахье а совгІаг кхоач, цу дийнаьхе а ІІаьхо пуо ціи колективе. Из ІІаьхоийр бригадашка арахьлача моІнеша, агрегаташ тІа йоГІача ціеча вымпедшца, агитаторшна ечА бесеаьшка.

Хьоачамбоанарш гучадоакъ хан-хаьпахьа арадувЯ бригадашка «Крокодил» а. Юхь тІа хьаьцар доалийтаьн ехь хетийт бракоделашта, кхаьхьегаьна дисциплина телхаьрашта духьала цар кийчьеча ІІоа материалашца. Иштта «Крокодила» бехх баьб балха дуьхьаьга ІІаьлет баьннача механизаторашта Пинтневкеен, Сафонова, кхьаьрашта.

Болх тоабара аьттув хулийтаьн йола методаш юкъе а кхуьлаш коммунистий хьинарца, цар ХьалхаІенца доккхийн ГІоалхаьн деккхарш ХІоачашцен я тха партораганаьн уьх леношка. Пятилетка хьалхара шу ІІіаьлаьн ца хиннача тайпара экономически ларо чІоагІаьрца белгалдаккха ГІерт тхо.

А. ЦУКАНОВ.
Сунмаргіа XIX партсъезда цІерагІча колхоза партийна секретарь.

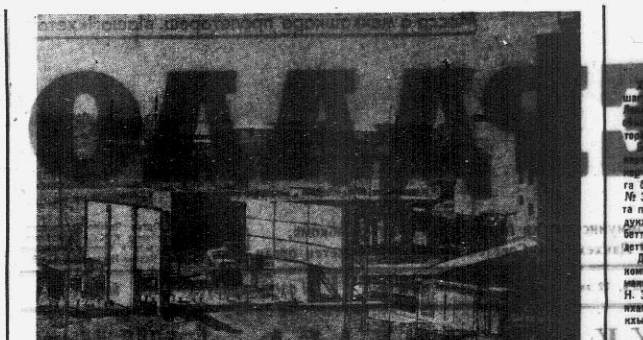

**Абакане — Хамасски автономни областа центре — хийцца ІІелаш да деза мухьаш яхуььа 40 эзар магистральни вагонаш а ІІіаьта иштта 320 эзар тонн болата питье а шера хьаьрдІолаш ІІаьлаьрхІаьчарца ІІаьлаьцаьрга ІІаьлаьцаьрга ІІаьлаьцаьрга

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ: МУТІАХЬАЛИ КЪОНАХЧАЛИ

КАРЛ ЛИБКНЕХТ ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРГА

13-августа 100-ду дуг Карл Либкнехт — немецкин дуненд коммунистическин болшевик болгаш эттара дикагІа болча виналех ІаІ вах. Ва ваьш дерригача дуненд исторе кІорда лама лайолуучуа хоХХе, Франце Парижски Коммуна ахь сийрІабьлина дотаБеннича хана, ХІаьІ Россе социалистически революция котьлинчеч цун ада Либкнехта дахьенга Германегеи Европа кхыча мехкашкеи кхаьчачеи деношка кІаЧчалІц вахь а яьхьах.

...Из хьалхинчаьв Вильгельм Либкнехта — Марксан энгельсеи дотаГІчуи дезаІе. Маркса сийлаьр Карл аьвна цІи тиллай цунах. Эмигра волча хана дена ше кІиЧ вьаь цо ше кхийна вьаьнчуьл тІехьаГІа социалиста этпарг дезаГІа доЛа деккар кхоачалІе — халгьлий интернационалин вошала бийраьч кайзеровски Германе дІе. Люксембург Розийца цІьаьнг пролетариата котаЛон дуьхьа цо хьалхьехьал. ЦІаьккха кагаурдоаца кьонначал, денал.

«Европан Американ болшевикна лахьийтача письмо» тІа В. И. Ленина ялдаЛ ду сийлаьч воккхачеи кхеррита фуд ца хилийна революционерах: «Карл Либкнехт — из ПІи пролетариата хьаштаита баьчча мутІаьхьа хилара, социалистически революцена тешаме хилара символ я. Из я белгтала деГІ тІарча, фуиГІа хуле а. кхаьчатам боаЛаш капитализмана доаттабева кьонсама символ. Из цІи — за барга а доаЛаш, тІулахьара дИЛ ирча интернализмана машар боаш лоаттабева кьонсама символ вол...» (В. И. Ленин. Соч., т. 28, оагІ. 410—411).

...Юридически образованн ьаьхьа волча по суэлаика выступленеш ялЬ мугІаьрча наьха — болшевик, ахархой, революционный защитник волаш. Ду тІулакхо Либкнехта повкъостал дЛд хагкьах доЛча адамий вахар довзЛ. цар лайна саготонаш балаш чІоагІга Іаткъаш хиннад цунна. ЧІоагІаьча оамаЛо. Іоаг ЛьЛдам кьонсам болашш хиларо повкъостал дЛд Либкнехта — «Марте ГІорваьлинча агитатора — адамин сомадаХа а политически тІулаЛхаш чаьхдаьхра уж тІаьхьеча а. Пролетараша «ТХа Карл» оалаш хиннад цунах.

1912 шера дена германски рейхстага депутаталла ворх из. ЛьХетам боаЛаш кьонсам, лоаттабу цо милитаризмана дуьхьал. 1914 шера аьхки империалинаьч ІоаЛьаьча тІемо чотъьЛ варгоаЛаш дуьхьа эуламан дир аЛамаша, дуьхьа миллионан маІа нах боьвир фронтаьча, тІаьІгІен белан тІеотІадир ноаношта, истанта, бокхийча наха, берашта. Дуне декъар дуьхьа, колонеш, влияне сфераш баьЛьн болаш, халкъаш доЛарш лоаЛча оттаьвир дуьхьа болаьаь тІем бар из. Цу тІем тІа европейски паччахьалхенний социалистически партей дуьхьагІа бола официальный кулгалдой дай-мохк лорабара позице тІа эттар. Германе рейхстага социал-демократически фракие буржуазин ньхьал голосовани йир кайзеровски правительстана тІема заем ЛаЛарг тІеХьа. Цу голосоване маЛЛ дар болшлой класса бІаргагІун социал-демократи ЛаЛар, марксизма революционин гІулаьхи дунен халкъаьна вокъера пролетарски солидарности хуьнар. «Тхо лиьцаргІдр, нагахь сайна 4 августе оаха тІема кредитанта тІеІьа голосовани ЛьепаЛе», — довза Льаьхьайкадир Берлине хиннача болшлой собране цхьан социал-демократически депутато. ЛьЛта болшлоца вхьаЛуьЛ цІогІа дийттад цунга: «Пацкха, ду вохаммачкъа ЛаргдаР цунах?»

Аьхха цхьан Карл Либкнехта мара эЛанзар рейстаге ший чІоагІен майрен «ак», по голосовани йир ерригача буржуазни партешта дуьхьала, шоай класс хийцача социал-демократанта дуьхьала. Цхьаь ниса ЛьарХІар Либкнехта, интернационалин декхара тешаме хилар эттара дахьанІа а оттаЛдь, интернационалим кьонахчаьл долчен майрачеи, ерригача дунен тІарча болшлой класса хьаштаеи чІоагІга ЛьаЛоаттадеча ньха гІулаьх хилар ший оамаЛца йІа а ЛьекХа. Цу хьалаЛка боьшоца волча революционера денале гІулаьх хиннад из. «...Деш доЛа кхаьмаьл империалистически тІемах, дунен рынке капиталистически доаЛ оттаЛар дуьхьа беча тІемах, колониальн ьЛаденнеш политически доаЛ оттаЛарх да...». — довзиттад Либкнехта тІема кредитанта дуьхьала ше голосовани йІа БаьЛьнан.

...Гуччачьа, парламента трибунера, тІаьхьийхаЛ цо Германе болшлой салтийн гера шоай правительстена юхадуьхьал дерзадара. 1914 шера 1 ноябреча манифеста тІа Ленинен большевистски партен цунах ЛьаьнаЛ, из империалистически тІом гражданскичуна баккхьара декар да.

Либкнехта дЛ кьамаьл дерригача дунен тІа хьалаьлцар. Тайптайнарча мехкашкан письмоьн ухар цунга из моганенин цунна рЛьла болаш. «2 декабре голосовани еча хана ,сеЛлараьрашІа Хьайна хуьхьал баьЛчча хана кьаьстта тхоаш декхарийла лоарХІ оаха тхоаш гІадаХар Хьога ЛаХайта...» — ЛьаьлЛар Либкнехтеи тІа кІонача немецки болшлой группа.

Империалистически тІемаца дуьзаЛелин хьайнача социалистически болама тактикан стратеги деанШта хетаЛь: ше дЛьа кьАЛьаьлцин ятьЛча статьЛшкеи интернационализма дикагІа волгикал ЛьаьнаЛ Либкнехтах Ленина.

Немецки капиталистий кепайонан официальн социал-демократен метІаЛьаьш дийцад цунах, пьхарг Лийнаб пунна, ше хийцаЛ яхаш бекке вьаь цо из. Цхьабахьа. Либкнехт вохаттаьмолаш хІаьа хиннадан. 1914 шера декабре Лондоне «Лейбор лидер» ЯхаЧа социалистически газета редакцера ялдаЛ до: «Чуа хьоа ЛаБахачуьл тІехьаГІа мара хьЛдеча йІаш ЯІ «маастаГІа» воХавалца цІий мехкалу тІом ЛІаХо хьолта. ХІара халкъа партІатоца ЛІаХа ювзаенна я; пролетариата классоьн кьонсам эттара ЛьаьнаЛ ЛьаьнаЛ марА хила йІаш яІ. «Дерригача мехкий пролетариато, ваьлд ю, «...дунен хАлкъашна юкъе цхьаьна ледаДеча гІулаХашца социализма хьЛсапера, маШар, ЛиПеЛаш йІоаца, доастамвахилга доаца машар, вІаІІІ ЯкъГрГІ гоамаЛлах а ца Латташ, вошалах, ишшаш дарах а ца латташ, парГІатонах латташ бола машар, даИм ХуРгхилараХ дог тийша хуРгоа волча машар оттабе» беза».

Либкнехт листовкан ЯъЛеш хиннаВале а, болХлоотта е салтатта хьалхаькка кьамаьл деш хиннадале я, цу халаХа хана набахта хА йоаккхаш хиннаВале а — из масеЛа а болХлой класса тешаме кьонсамсо, боьхонца волА интернационалист волаш ЯІсаВ. 1917 шера набахта воаЛлаш хаЛнах Лийкнехта Россе революцийн йоаданнИца. «Ярсий революционеш мапкарн ноькъостаГе ГІорволаш вар со,—ЯдаВ по ший сесагІга,—ший заар вахар ЛІалуургар ах дарца, нагахьа сайна са уж дарде. Да ма хьакха боацача нИЛа! Массе оаГІорьаХара готвЯЛ со...»

Цу хаЛаЛе Германена шийна а сиХХа тІийоаГІаЛ ЛаттаР революци. К. Либкнехтеи Р. Люксембурге ЯІшаГІЬеЛІца «Спартак Союз» ЯкъкъеЛ болшлой тІаьхьгар Октябрьски социалистически революци ЯъЧа «Нева ГІаРчІа» вежарашкара. Петроградерча болшлошкара хьоХам хьЛадара. 1918 шера 23 октябре Петтача ниЯ болча халкъа боламо Либкнехт набахтара мукъа ца хийнча ЯрГІодаЧа кхоачаЛир германски правительство. Бьаьчча санна тІайнЛар из пролетарски Берлино. В. И. Ленина Москвера телеграмма ЯхьийтаР: «ТхоГара эттара дЛйХаГІа дола моаршал дІаЛе Карл Либкнехтгара. Германе революционин болшлой виЯЛ набахтара мукъаваЛийтер кердача заман, хІаьа Германена а дерригача дуненна а хьеллаЛуш йолча, котаЛонца йоаГІаЧа социализма заман белгалО ца» (В. И. Ленин. Соч., бИЛЯ гуЛдан, т. 50, оагІ. 198—199).

НабахтарА аравьЛначуьл тІехьаГІа революционин событеш оттара дуХхарГІа йолчА чуьелан Лийкнехт. Ше аравьЛна массеЧ да доаЛлашехьа а Антанта мехий болХлошкеи салташкеи кхийкар из Советски республика хьаЛлаГІаРи дунен империализмАна дуьхьа кьонсам болабарАн уж тІаьхьехАн. «Нагахь санна дунен пролетариата ше сатурнаранн ший ницаШи шийна деза даде, социалистически революце кхиЧ бочабйта йІаш ЯІ цо. Российски Советски Республика ЛІаЛлар дунен пролетариат эшар хуРгІар».

1918 шера 9 ноябре революци хиннай Германе. ХьаЛХа хиннача императорски дворца БалкОна ТІара ше кьамаьл деш немецки болшлой класса бьаьчча хьаьхьайца ЛаЛ: «Гогенцоллерний доаЛ ЯІаЛьаьнаЛ. ДерригА ЯІаЛаР ТІадахийта деза болхлойн салтийн правительство, мапкарА, ирАЛ, кортамуьхьаЛеи пролетарски паччахьЛЯЛеЧ хьаЛрА». 1918 ЧУ чаьхдоаЛлаш хьАЛир Германе Коммунистически партИ. РоЛа ЛюксембурГца цхьаьна из ВІаШаГІЬеЛаВрех ЛаІ хиннаВ Карл Либкнехт. Цо еЛлай ЧУ-ЛИСистеХо-ЛенИнски партЕ ЛарГ, революцИнИн ЦІийлен тІа германски болхлой болАма цЬхьаГІен ЛарГ.

Советски Россе а санна, жежка ВІашаГІЬеЛха йолайир болхлой, салтий, матросий депуТатий Советаш. Ше дет тІара ЯЛЧа статьЛшкеи кЬЛьбеГамОтца хьаЛхаЧна деча кЬЛьмаЛлашкеи Лийкнехта адамаш тІехьийхАд дерзА, демократически Германи БаьЛьн доЛаш кьонсам лоаттабера, ЯьттехьАрча социал-демократий кулгалдой тІийшча балха политика ЛаДдаЧа хьГуча а йоаХаш. «Контрреволюци шоана йоккъе яІ» яхаш, болхлойн салтийн ЯкхаЛаЧка хоЛ а беш.

...1919 шера 15 январе доЛкХа эуЛЛм дир контрреволюцИЧ Карл Лийкнехтн Роза ЛюксембурГгИ кЬлаГІЧа тайпара боа а баь. КьлаьчА ЮаЖалО, болхлой класса идеалаш БаьЛьн доЛаш шоай са ца ходеш цьхьана доаттабьхьА ЧоаСамо а санна, ЛаИм цхьана ВІашаГІийнар уж ЦІерашІ.

БелгалА шийхо санна ЯаДаЛ К. Лийкнехта Германе Коммунистически партЕ ЧІоагІенЧ оргИна тІа «Роте фане» яхача газета тІа кепатехА арадьЛина мугІаьрАн: «ВаЙ кема бІубеннен курреН доЛа ЛьрХІАЧунгахьА БухЬ биЛда».

ЛьрХІАр ЯхоачаЛЬаьчуьл тІехьаГІа вай дийна хургІий-дедий хан, цЬхьаБкЛда, ФуниГІа хуЛе а ЯхарГІа вай программА-м, кортамуьхьЛьнчА «АдамИЙ дуНен чуХЬ доаЛ деш хургІа ЯЛ. ФуниГІа-моллагІа хуЛе а!

Карл-Лийкнехта БаЛьн из доЛаш кьонсам доаттабьхьАн ший вахар ЛІаденнен йолА социалЯм ЛьттаН тІа ГІоЛЛа котаЛонца ший нИкъ беш я. Из котъьЛнаЙ К. Лийкнехта дЛхьенА а, Германски Демократически РеспубликА.

Карл Лийкнехта сийрдача гІулаьхиНца кьонсамА деташ УрАуВЕтАр ду дуНен тІа ца цІена вел болА вахЛа, коммунИзмО шийна чуЛоаЛаш йолча ЛаИмий сийрдача ЯхоаНен дуХьА кердА денАЛе ХІАмаш каРагІдуВлара тІаЬхьех уж.

Елизавета ОРЛОВА, (АПН).

Министра царна совгІат делар

Бийса тІехьаЛхача хана Комсомольски парке, ювргІа аьвна кхеРа а ях шин эуЛЛЯЧоЧа лелийнА гражданИца Н. ЭуЛамхой малаШ ховш запар. Уж хьалоХийла тІаЛлаЛлаР гор. Грозне ОктябрьскИн РАйона РОВД уголовни розыска отделенЕ кЬонача инспектора нов. Н. А. ГорбАна. Цун ший чІоагІа БеЛам хилар уж хьалаХа, пийса ВІашаГІехьАЛьккхар эуЛамхой гучаБоахийгА.

ЭуЛамхой лохарГбОла группа ВІашаГІЧеЧа цо ЦЬатте боацАча сотрудникех, ше цунна кертЕ эттар. ШИй инициативАгІа кхетамца операци ЯрАх эуЛамхой малашб хайра, лийца чубеккар, хІанА уГоловни бехкТохкаме оаШ ба.

ДоккХа эуЛам чІоагІа БеЛам ЯІ а БаЛхийта, МаЛкара ГучаЛаккхарА Нохч-ГІалгІай АССР чурча гІулАхий министра приказАгІа совгІат делар ГорбаНЬ Николай АлексИндровича.

* * *

Из дилар Грозный станце ЮХХе. Бийсан дов дЛьлар «ЛакомкА» ЯхаЧа кафе, ВІашаГІЕтачА цхьаьнА ЯрС ЛийтТа кертХ чоВнИн ЯІР. Из шийна ЯкхаЧа оаРГІаГІЬаьнчА ЧиЛлИне ЛинейнИ отдела инспектора, — дежурне МилИце капитана Л. М. ВасилькОва сиХа ВІашГІЕхьАЛьккхар чоВнАн хиннАр медпУнкте пУгІлЯ. эуЛамхой ЯхаЛупца пАрЯ а елар. ЦУ мокъе дрУгИннИкан а оЯШ. ГроОный станце МилИце линейнИм отделА мИлИционера сержанта ЧетвЕрикова операци мАькарА ВІашГІЕЧА а: ЯьккхА. эуЛамхой ГУЧа а БаьЛхаГІ хьАлилдар, мИлИце линейнИн отделе хьАчуБоалАбР.

ЭуЛамхой дИка ца йоалаш хьАЛахарАхи лийца чубоккхарАн республИка чурча гІулАхИй министра приказАгІа ахчан премеш елар ВасИльковнен ЧетвЕрИковнен.

* * *

ЦкЬа патрУлЬо - посте ГІулАх деш волаш милице оперативни дивизИона «тЕделене командИра, МИлице вокхкаГІЬоЧа сержанта КаГерманОвна тІавера грАжданИн СайдамИров. МалашЬ ца хОвча вИнсаго вАйхан се центрАльн рЫнка ЮХХе, ЯьЛар ца.

ЭуЛамхой белгалОнан хьа а ювцийта КаГерманОна эуЛамхОй ЛаХ-ра, оперативни ЦИ группа ВІашГІЕлЛар, милИционерАн СулеймАнов, ЯхаЖжиев, ТемИралиев, ХачаровеВ, БайсУлтанов юкъе а белаш.

Саг вАйхача мОтИнге а центрАльн рЫнке а хьЕначуЛ тІехьаГІа, рЫнкАна хьАГІайоаГІаЧа ЧИлИнАн вокзала ЛЬаьхьашкарча мАйдАн ЛьЕжар уж. ХьожАн делаш, и.п. КаГерманОвен ХачаровеВ зийра поездАта хьежа нах чубОлча заЛе дегабУм бергбОлаш ЛелЧа, БУпнарАГІа саг вАйхачарна тАра ЛоЛ нах. ЛИйца а лийца, ЗаводскОй рАйона чурча гІулАхИй отделе хьАчуБоалАбИр уж. ЦигА БАйЗар ше вАйхАрАн СайдамИрОна. Уж уголовни бЕхке оаЛб.

МИнИстра совгІат делар уж эуЛамхОй хьАлхЧеЧа хьАлупначуЛ ЮХЬЕ дАкЬа ЛоаЛаш мел хИннарАшта.

* * *

1970 шера 29 ноябре, сарахьа ШаЬьА рАйона ГерменчУк ЯхаЧа юрта малашб ца ЛоЧа эуЛамхОна «ВолгА» тІатекА кЬаьнк вийра. ШаьхьА ухХаьа тІаийнЕеначА ЧИлИнАн вокхкаГІЬоЧа лейтенАнта В. ХА. СучуЕва, кІаьнк вийнача мОтИнга зем а БаьккхА, из мОтИнгЛорде нах оттАбир, гУлбеннча нахАта хьЛта а хьАтта машен мИнтАй хайра, фАраштА, капота, облицовкАна сАкхАт хИнна ЕрригА автомашенАн сОцде аьвна нАрдАш аьхьийтАр. ЭуЛамхОй малашб хАрАн уж ЛьаЧвцАрАн мел эпАр а дАь, кердАча лерагІА лехар ЯуЛамхОй. ЛоаЛцАча хана, ши сАхьАт дАЛалехьА, эуЛамхОй говза хьАлупнарах НохЧ-ГІалгІАй АССР МВД отдела начАльника заместитеЛ нов. СучуЕна МИнистра приказАгІа АЧчан премИ елар.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ, Нохч-ГІалгІай АССР МВД политина-хкетама балха отдела инструктор.

Городо—юрта

«Къхьегамо ирАх хьолА» яхаш халкъа кицх да. Из ишта хилар бАкЬе хала дадар ЛаЛаХача поаттаЦийнАЛЬ Грозненски рАйона Ленине ЦІерагІа колхоза сомИн бешамЛаца хиннА тІа управленеГІа ВоаЛлой ЛаЛрАбабА.

ЦО-ЯХа ЛеГаш БеШ, ЯЛЛеш ЛаХхИ ЯьГІаЧа наХа чуЛаЦЬ хиннАча хоа хьаЖ ВоаГІаЧа кхорех ЯІЛаЧа ЯьЛкАй ЯЛаш ЕЯХа ЛеГІаХхАр.

ЦЬьаккХа а ваЦар балХа тІехьАнИса БеЗам БолАш. МассерелА сИхаГІа ЦІенаГІа болх бОра кхоРаш хьаБоаХаш хиннАча тХа управлЕне БолхлоЩа А. Н. СотинкОвас, А. Г. ОпИпинас, И. БатаЕва; управлене начАльника Е. Т. МатвЕна, кхьчАр. ЭгІара хьаЛхаБаЛлар уж шоай мУЛарГІ ягІаЧа. ГаЛаШ тІара кхоРаш хьаБаЛьХа, тІаккХа кЬЧчарна ноькъостАл де оттАр.

СИда ЛаЯхар ца. ОаХа хьаБаЛхЧа кхорех еттА машенАн ЛаЛлАр ГрадЕрча тИкалЬкА.

ДийнАхь сарралЛа БолХ баь, кЬаЗдЕна дАЛе а дог ГІоЗдА-нна ЦІалЬаЛкар тхО ПетровАвловски станицера. КолхоЗа кулгалхОца аьвна БаРЯЛ деза дАр тхОна.

ХьатІАдоаГІаЧа поаттАдИнАхь ЕХа а Царна ноькъостАла ГІорГІоЛаш да тхО.

ТхО тешдАн да колхоза правлене а ЭшаЧа ЦхоачаМца — ЯЬЖкашца, тУскарашца тхоаш ЛаЛЯшдергхилАрх.

М. ДУДАЕВ, Нохч-ГІалгІай хьаЛа боахана управлене экономист.

ЯалЬмАте БокХа ба вАй мохх. ИЗ фе ЛорЛбен бА ШечА БАйрАхА орден ЛелаЧа КЬлЬбесА-МалхбузеН погранични округа Н-скИ ЛЬькЬа МорИхАш. МассЕ а оаГІора кИйчо ЯЬ, тІемИ спецИАльнИ техника дИка ЮмаНь хИлАро ноькъостАл ду цаРна шоай ЛуЛах тІехЛика кхоачаЩе. ДуккхА ча МорЯкашта деннАд правительственни совгІаташ.

Сурта тІа: фордАнцАр дЕлуЯ лорАлеН ба КОммунИст капИтанлейтенАнт Ж. ЗотовА ВЛКСМ члЕна ЛЕнА кандидат матрос Н. ГалИнИковИ.

П. Кузнецова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКА САЛОІ

Біарг ма кхоачча йоккха я Сунженски района Грозне станицера XIX-ча парттехьа ца ГІаГІна колхоза сомий бешамаш.

Дукха шераш да цу станица колхозхоша Грозне Ленинен района ешархошца хьоашал ледадУ. ХІара шера дагІа берашца ухьаза колхоза. балха тІехь новкъостал ле а шоашта цун хозача бешамашка культурин салаІа а. ХІаьта укх шера колхозо ду ешарХошта йолча лагера дЛьрхІа кердА ГІаГІна. ЛаЛта ноькъостАлЛ ШИЙ сомИ, беша ЮХХе.

ДоккХа ЮтхагІаЛ ЛоаттадУ ду берашца Грозненсин гарнизона ЦІуХошца а. Уж шера, ЛІалаЧча шерашка а санна, гарнизонЕ-гІ Лагера начАльникАлла вАйтар цу гІулаХа йоккХА ошЛа а педагогически образовАн а йоЛа ЗисАр МасеоЕв ИванИ НиколаЕвич.

ЗЗ ЛЕН мел ЛИка хьалЬаЬ яЛе а, кердАча мотИте дуХХа ЛИма ЯЛаш хуЛ. ИнштА хИлар «СатурнЯ» ХА спИмолИчесКи вІИ йолча тІема-спортивни лагерча «КЬонча эскархОй» гІулаХх а. Лагера гонаЧа ягІаЧа гаЛнаштА кІАл масанАха ЛИна чи ЯьнА уж йолЧа тІайда йоКьленна гаЛнаш, кхыйола нуХхаш ЦАр, безИмА саг КЬлЬарГІоЛлаш дАцар гІулаХх-ХЬинар волча кІЬаькАна ДАбенна ЮшЕнЕйир гаЛнаштА кЬаЛдаХа кИйЛе, ХОза тОалир лагера ков. ХЛанз ЮоккХача гОрОда АдЛеш сАнна я ЛаЛЬ ЛаЛ мотИтгаш. СарахЬа сакЬерАда цИна арадУвер берАш.

ЛагерЬ болх бе ЛаЙоЛеаннАча хьалхарча деношка ЛенЬ-сатурновнАш колхоза новкъостАл ле бе ЛаЙеЛар. ЮхЬаЛанца ЦАр оасарах ЮшЕнЕйир бАЛьдАрАш. сомИ гоЛнАхенАн. БалХа нОрма ЯхоачАнЙоа. БелгалЬЛЬЛЬна ЛИка ИтхЬийгАр ЛОпитатель ГОнчарОв комИссар 32 шкОла ЛенИнсКОй бейрАеви волча цхьоалагІчА, воспитатель ГончарОва комАндир 13 шкОла дешарХо АшурОва волча кхоалагІчА, воспитатель ТюрИкеи комАндир 56 шкОла дешарХо МоллаеВ волча БаРЯЛГІчА ЛаЛЬдаша.ХІаЛта цхьаьнаЛбОЛча сатурновцанна БалХа нОрма ЛИка ТЕхЛхочаЛЬбОра. МасЕлА, уж БА ГелИсхАнов МУхьмАд, ИгнАтов ВаНя, ЛаУдов СаЛИх, кхыйорАЛ а.

ХЛанз «кЬонА эскархОй» кОлхоза ЛИка хьЕйкА ЕЖжаш, кхыйаш, хьаЛчаш чуЛцаш ба. ОнсЕр дечА ЛаНа ЮоЛЙ хИна тЕмпаш ЛОх ца ЙоЛИйташ кЬаЛЬеР дешарХоша УкхаЗа а. ХЛаЬта кхийна саг тІаккАча ЕЯш йоацАча ЯІаКхоАч БоцаШ ЛаЬкаш ЯІаш ЛаЛЬ ЛаЛ ЛаЛ ЛаЛ

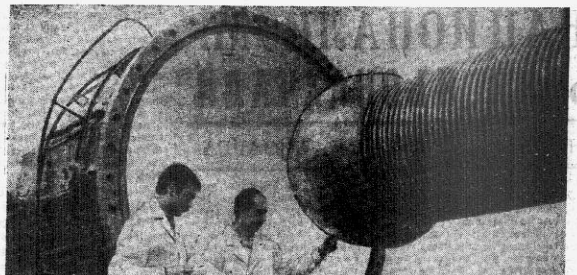

ІІЛМАХОЙ ТОХКАМАШ ДЕШ БА

А. М. Горькс цІерагІча Хьахьгама Шеча Байракъ орден лечеча Харьковски политехническ университете дешарг процессеи совгІа бокхка Іилма-тохкама болх а бу.

Экспериментальн ядерни физика кафедре опыташ ю къаьстгача помещене чу оттаньча 2,5 миллион электрон-вольт из болча электростатически ускорителе новкъостала. Цу тІа кІоагрГача вакуума ТхаІашка бетта грунта чоалхане моделировани яьй, хІаьта цул тІехьагІа практикс из нийса аГнар гуча а дьаьнаг. Тайп-тайпарча заряжени частицаш чІоагІача телана ева воздействие эффекташ миштаг хар духьа деш да дукхха тохкамаш. Практически лоарХІам бокхка ба цар радиоактивни веществаш юкъе а кхуьхьан болх бен йола приборашн устройствашн хьаеча предприяетета.

ХІанз университсльн ускорителе тІа Іомаеш я бомбардировка еча частицай — дейтронийн лохача инзашка ядерни реакцей лелама бан хьалоанан. Керда сведенеш хьакхаьйчий атомни ядранкарча энергетически хьаЛий хьакъеьча.

СУРТА ТІА: заряжении частицай лаккачасстоти источникна параметрани бинста ускоритель кейчеш ба воккхагІнола инженер-исследователь Палкан Валерийн инженер-оператор Бойко Василийн (ауреьхьа).

Г. МАГАЛЬНИКА суртн текстн.
ТАСС фотохроникн.

Декхараша дІа ма дехха

Доккхий а бехкгохкаме а за КПСС XXIV съездо культура болхлоштА хьалхаьнка оттаьлъ декхараш. ХІаьта уж кхоачашлара тоьаЙ ерриг торонаш оарцагІьльха къаьхьегаш да тхо. Съезд чакхъяьлча-денз оаха тхоаЙ кертера черкам тІабахитабар съезза материялаш наха шерра дІайовийтара. Из болх беча пайда яйбу тайп-тайпарча формаш, методаш.

ХІанз, аьхан-кхашкара бахьаш геттара дьаржача хана, тхоаЙ декхарех цаГ лоарХІ оаха юртбоахьма болхлошца шеррача программаГІа болх бера.

Уьх тІехьаьрча ПхьаН бетта районе культура ЦІен коллективо юртарча клубий, библиотекаЙ болхлошца цхьана дукха болх баьб. Культура учрежденей болх-доех вІашагІьеллача агитбригада 35-заа концерт денна районе кхаьн лелаьеранта, хьаЙбаш лелаьеранта. Цу балха доккха лаьхьа ЛьЛ ЛьЛ «Знание» аьхча районе общества лекторашца, бытовой гІулаьхх лара районни комбината болхлоша. Цар еташ бола тайп-тайпарча темаех йола лекцеш къаьхьегамоша дика кхетаеш хулар. Царех дукхха-яраш наьна метталга йийиаЙ. Иштта саьхьердаме а наха лукхагІа чийна барбойча темаех а лекцеш ешаьрна ПхьаН больницца 200 волча М. Гелогаева а. Лекцешкен беседанкен лаЛийгІаЛ ийс эзар гарга волча саго.

Юртбоахьма болхлоша чІоагІа бесаме тІаЙн аьхан кхашкара бахьаьн волча юкъА болх бе вІашагІьеЛда автоклуб. Іилмаи-популярни фильмаш хьоькхара тоьаЙ я из клуб. Нов. Бексултанов заведующи волча цу клубе вай юнача юкъа шовзткъеьл нт кинофильмаГа дьежаб юртбоахьма болхдой (ший эзар совгІа саг). Иштта беза хьаьший ба юртбоахьма тайп-тайпарча производства участкашца агитбригада концертни группа артисташ.

Доккха пайда бола культура болхлоша хан-ханнаька аракепача къаьхьегама листокех, «Молния» ЯхачА листокех. Цар тІа дуьнг къаьст-къаьстача боахьаний толамех, цар балха юкъе пийсдуча кхочамбоаоцарех. Из болх беча доккхА лакъа лоаг В. Евсултанова, Ш. Мирзоева, Н. Трофимова, К. Домбаева, кхы а дукхачар. АгитбригадаЙ болхлошта юкъерча библиотекаЙ болхлоша геттара саьхьрламе чакхйоах книжкаЙ вы-ставкаш, обзорш, газета гаьзеташ журналаш ешаьрна.

Лоаннз аьлча тхо ГІерг тхоаЙ болх парте сьедо хьалхашка отдельча декхарашка хьежжа вІашТІехьбаькхха.

И. ХУЦАЕВ,
Ачхой-Мартана районе культура отдела заведующи.

ШКОЛЬНИ ВАХАР

ДЕШАРХОЙ ДИКА ТІАЭЦАРГБА

Август дешархой каникулат чакхйолла к. ХІаьта кердача дешара шера кийчо ю а бутт ба.

Мишта латт из ГІулаьх Грозненски районе Старосунженски юкъерча школе?

Школа коа чувоалаше а бІаргиХет «Марша доагІалаше шо, дешархой!» аьвна ХьалтеХа доаллача плакатах. Цох ха йиш я школа дешархой тІаьнаг- хІаьнзе кийча йолта. Да а да-из ишта. Школе чуваьлча бІарг тІаЙтт басар хьекка къегача уйнашта, пашеаштА, кораша. Ерригача классашка берий доаккхлара хьежжа нийсдаь кІайн Іаьржен басар хьекха парташ лаГт. БерригА кхочам баьб практически занятеш хургйолча кабинеташка, эшаш мел йола спарадаш я спортивни зале, керда инструменташ нийцаЙ къаьхьегама урокаш хургйолча мастерскешка. Беранта дІайХа даа ХІама доаттаьрга ерриг ІаІашо яьй школьни буфете.

ЛоарХІам да кердача программагІа дешарголча берашта учебникамн ІаІашшар а. ХІаьта уж лоаш да. ХІанзе а ух дешархой шоашта кийчьаьча книжкашка хьажа, ийле. Эшаш мел йола учебникамн, дешархой форма ІаІашшяра дукха болх бу школьни кноске болх бен йолча Е. Спонин.

Уьх шера воХьашцарча классашкарча дешархоша (кхоаГІгІа классий дешархошкара дІайийкхаГІа) кердача программагІа дешаргга. Пудубка хургйолча урокашта планаш, конспекташ яьзьеш бар хьекхарХой Н. Долгушина, Р. Горденко, кхыбраш. Рамза ба уж кердача учебникашта, хІаьта кийча ба дешархой тІаэпа а, царна хьеха а.

И. БАРКИНХОЕВ.

ЛЕРТТІА КИЙЧО ЯЬЙ

Чакхдоаллш латт ахкаьнара каникулаш. Долче, мишта кийчьаьй школаш кердача дешара шера?

Районе кердача дешара шера кийчьаь пхийта школа я, парех ийс юкъера, ийс барХІ шера я. Дешаш дола а, деша дала ха йола а бераш ІаьлаьдьІ. 1971—1972 дешара шера районерча школашка дешаш хурда 10017 бер. Ханал хьалта а дика а чакхъьккхий ремонт Лакхерча-Новерча, Мекен-Юртарча, Горгорскерча, Братокерча, Знаменскерча юкъерча школашка. Школай лакхерча классий дешархоех вІашагІьехьаьгр ремонтни бригадаш. Пар локкха ГІулаьх дир парташ тоадеш, басар хьокхан, кІир тохаш, школашка кхыбола лостам бен. Школашка вІашагІьехьаьча дешархой бриГзаьлаьтт юкъе къаьстта дика болх баь дешархой Орджоникидзе, Пальчике, Пятигорске, кхыча моттигашка а экскурсе бахийтар.

Школаш кердача дешара шера кийчьаьш ГІо дир къаьхьегамой депутатий райсовето а, совхозий кулгалхошца а. Школашка кхы-сменаГа дешарголаш болх вІашТІехьбаькхха эшаш йола ГІиплош хьатІаьйй е хьатІаьеш я.

Районе школаш-доагорца Іалашъеьта а дика лел. Из болх дика вІашТІехьбаькхха Лакхерча - Новерча, Беной - Юртарча, Мекен-Юртарча, Братокерча, Минеральнерча школашка.

Районе ерригача школашта эшаш йола программаш, гоЙтара пособеш Іалашшаьл. Юхьвашцарча классашка 75 процент, юкъерча классашка 100 процент учебникаш Іалашшаьл. Кхы ТІа эшаш дола книжкаш, кога ГІа ювта хІамаш август юкъеьхьоачаш Іалашшаь даргза.

Аьханачча каникулашка дешархошка сакъерзаме, унахцІенонна пайдане долаш салаЙнйтара вІашагІьехьаьй спортивно - унах цІенон площадкаш. Из лаьх Беной-Юрта, Горагорске. Уьх каникулашка дика чакхдоаккх гуйрена убийсача дешархошца занятеш яр а. Пуд совгІа, кийчон класташка еш йола занятеш а йайоллаьй 2 августе денз. ХІаьта 1971 — 1972 дешара шера кердача программех балхаш це белаьш бола хьехарХой говзал лакхъара республика институте вІашагІьехьаьча курсашка хиннаьд.

Надтеречни районе школашка керда 75 хьехарХо воагІаргІа уьх шера. Уж тІамІара дика кийчьаьй.

М. ТАТАЕВ,
Надтеречни РайОНО заведующи.

ФУТБОЛ

Самардийнахь «А» класса шоллагІча лиге кхоаллагІча зоне хьалхара моттиг яккхара Ставрополерча «Динамо» командана вІашагІьКийтар «Терека» футболисташ. Хьалхарча тайме ПН бургин чутехар хьаьший ИаІарашка вай форвардаша.

Шоллагіча тайме яйсбаьла Герташ лайзача хьаьшаша 26-ча минуте бургаш чутехар. Иштта, сует 2:1 йолаш кхоаЛо яьккхар «Терека» футболисташа.

Х. МАГОМЕТОВ.

ТАМАШИЙНА ХІАМАШ

БИЪ ЖИМ БОЛА САГ

Цу хІамо цецвоахьхаьгр лаьцнет ше а хор а. Австралийски городе Колаке (Малхбузе ьгара Викторн) вахе Марсел Розеблаг ахь цхьа саг, юкъеьа «Іоагаіа лагар а этта, хора тІаьлаг. Лорентеемоа болча медицински тохкам бьаьчуь тІехьаГІа гуьнДьаьнзаЙ пациента биъ жим хІамг, яхаш хоаьм бу Мельбурнерч Австралийн Пресса агентстве корреспондента. Царех цхьа жим тахкаро деш хиннаЙ лазар. хІаьта дика оаттаг а болаьаш ма йІа ва бахьхкаб. ХІанз Марсель дикалІа хиннав. Лорашца яхаоах, кастта больницера арсаьреш ша.

ЯХЬЕ ЯЬННАН... ПХЬИДАШ

Ю́ІаразбаьнчаЙ бержца самукъдаккхара капиталистически мехкашка дала ца долаш ду дуй, Дукха ха Бонцшца Америк (США) яхача моттиг дуьнен хьаьстаьте хьаьрца традициийн яхаьш хиннг ДІоахьалла кхоасаллара. Пиза дола ваьнарашн ЗО... 45 мехкара цІа ТІаьнна ІІаьаьйш.

Рейтера агентстве беча хоаначІа, шоай бергиа кизаш тІа а долийтІа кхоасаннача пхьидашца юкъе хьехьаьра моттиг яьккхай «Юзи Кьюо» цІи долча пхьидо США викало. «Седжкашта» юкъе шоллагІа течар «Канагрустер» цІи йолча Австралера вихьа ар. СовгІат доаГІаш йола «Кьюо» моттиг хьаьчаЙ Мадриденча «Бальбоа Бродъ» цІи долча пхьидо. Іоаразбаьнна американски писателе Марк Твена дуьнгарашкара доаьнзаЙ йолча Ніоаг ваьнг моттиг ца лоезарца безам бен бена. 80 эзар гарга саг гуьнена хиннав.

ПРЕЗИДЕНТА ЯЬ ПХО ЧАКХ ЦА БОАЛА АВТОМОБИЛЬ

ХІанз Дирбон яхача городерча (штат Мичиган) заседе президента Никсона керда бронировани автомобиль яьш а «Форд» хІа американски автомобильни компани. Оьдо мах оттабаьр цунна — 200 эзар доллар. Рейтера агентстве да чаьнарашца, 1963 шера вачча ца президент Джон Ф. Кеннеди тІаьаьлчаьа, гІайІаГІанца доаьзаЙ йолча Іаьржача «Лимоьнаьа» метте дІаотта еза-я из лимузин.

В. ВОЛКОВ.
(ТАСС).

МОТТИГАШ ХИЦАН

Инде Гуньарски хьунгІа Божбейна гІаьнна йоаьцца ціина хІаьа да из. Моттигерча загонщикашца цхьана аьхче вахаь ши англичанин. Англичанаш шоайла тІаьнн гаьна боацаьча аьнаьта тІехьаьнна дІаьнчаьгІа, хІаьта загонщикашца оаХхарий царгаьа хьаГІаЛаьхх дезаш хиннаЙ.

ТІаьккха, цІаьхха петаратта юкъера арадоаГІа цІокъ бІаьгадІйнаГ ерриг гІаьнна «Тоа тоха кхуьрдаГІ», — аьнна ЙІа а ях, массеех минот хІаьлехьа гаьна бухьье тІа а ваьнна аьгІаш хиннав ив. ХІаьта цІокъ кхеранвинчаьа ГІаьнна: Госсосна тоа ЯхкІе сатийна Іодижаб.

Изоаьнра хиннаЙ шоллагІча чаРаьха а. КІанчі цІокъа ГІаьнийсенна из, хьаьжкъдаьлаГа хиЙ. Дада а дехх, сиЙна гоне тІа вонкаь.

Цецдина баьнаб аьгонцкаьлн шоаьн юхаьхьаччІа тІехьаьГІа чаРаьхЙ баьсГІана моттиг уьлаьн ши цІокъ бІаьгадайнаГ Е аьлаьн дика ухаьхйена дан аьнна хийтта уж ший а ниитта дикарадоаьнна ваьнаш тІа ийккхаь. Хьеранвинна берриГа чаРаьхЙ баьнаьн тІа баьгаьна юкъа цІокъаьрий, уж доастаьбоаьнна аьнна, йІаьнн шоаьнгІа аьнгІаьр доацаьчх ахе дайна дайаьш хиннаЙ.

Доазол дехьара

АПН телетайпни лента тІара

КЕРДА КУРОРТНИ ЦЕНТР БУХАРЕСТ. (АПН соб. корр.). Румынс эгтара йоккхагІйолла Іилма-культурин центр Ясси курортхьа кийчьуьн я. Дукха ха йоаьнаш города арахьа хьадийлаЙ дарбан ешаьрлаЙ хин хьасташ. Хьаьа ваьча медицински анализо хьаьхьехьар саго бна кхача чакхбоахьача а из дегІах дІалатаьча трахта, садоахача моттигашта кинна лазарашн, ревматизм дІайоаьхьаЙ дарба дарх из дина хиЙ. Лаьттан кІоаргача моттигера хьхьадоагІаш да ух хиш, парех духьа сагалаьа тайп-тайпара соединенеш йоаьх.

ХІанз Никитини хьача ЙохкЕ хьалхьЙ хьалхара курортни корпус. Унахоита доаГІа гІулаьхх йолаш а аэрозолеш, сряьсни рарафинонни ванНаш электротерапия. Эгтара гаргарча хана пашеташ тІаьнаргба курорта шоллагІча аргІано а. Яссашка санаторини дарбаш ваьнеленн ева дІайоаьхйаьрьш йоккхий средстваш.

«АЛЛО! КЬАМАЬЛ ЮХА ДУ УЛАН БАТОРА...».

УЛАН-БАТОР. (АПН соб. корр.). Хьалха республикин хиллаьхьа Монголе кхаьхьегамхой йиш ялар бувзамо ГІулаьхаП долаш хила. Почта болх беш яр духьаьл доазол дехьара бахьхача капиталисташтА, йоаьлагІа аьчча телаграфта, феодаьлаштА, ламшта. КорреспоНдеНции хан-хаННаьхь хьаьхьчІаьр, хьаьхьар—«охаьешха» говраша, никаллина.

ХІанз духьхьал Улан-Баторски почтамто ийнаьхь а бу: а чакхдоаьхьч 60 эзар совгІа письмо, 18 аймачин центре газеташ дІаьхьоачийт арадаьннача е шоллагІча ийнаьхь. 130 сомонашца (районашца) «ехоаЙ дикаьнсьмо». ХІара шера юкъера лаьрьаГІача Монголе вахача саго 5 письмо дохьаЙт, хьалоагІардолаш 2—3 газета ялу.

МИР хьалха боахаьнн культурен лагІайболлаьра яхе шера планагІа лерХІ телефонно-телеграфни линеш 37 йІаьхьх, телефона сетей емкость 35 лаьхьх, радиотрансляционни точкаш 22 процент духьагІа хилийта. Шоьргьрга «Орбита» ахача космически бувзама сеть. Бахача наьхь телевизоранг 2-зза духьагІа хургьа.

Монгольскин доазол дехьарчен журналисташтА яьча пресс-конференце из дерриг дийнер МИР бувзама министра Д. Готова.

Г. ХАРЧЕНКО.

ДОТТАГІЧУН НОВКЪОСТАЛЦА АЛЖИР. (АПН соб. корр.). Алжирски Іилмаочо — математика Хаьна Тахара моттигера университе кандидатсан диссертаЙна защита яьй. Цун Іилма кулгалхо вар Тарту яхача городера АНДР-е болх бе вена советски профессоралаьгІ. Рауза Майдо. Защита яьчуа тІехьаГІа Тахара аьлар АПН корреспондентага: «Сона из карагІаларах со дукхкача хІаман дехьарийла ва сай кулгалхочо. Болх беча хаьна сона ЛаьдІанза холора сайна уллув йиш да хьехьан бен, достам телаш, хьаштдоаьча минута новкъостал ле кийча йола саг».

Хаьн Тахар ший лоІамерча Алжира математически Іилмай эгтара хьалхарча кандидатех ша а.

Ю. ЗИНИН.

ХАЛКЪА УНАХЦІЕНОН ДУХЬА ДАМАСК. (АПН соб. корр.). Экономически дегІаьхара кхоалагІча пхе шера планага хьежжа 1971—1975 шераШца Сере хьалхьергьа иттгаш больницаш, клиникаш, диспансераш, кхийола медицински учреждеНи. Масала, хІанз хьалъеш я Аленски университета медицински факультета 560 моттиг йола клиника. Хама, Ракка, Хассеш ахача городашкара больницаш. Духьхьа ву йиЙ учреждена ийцаЙ 8 миллион сирийски фунта мах бола оборудованн.

Городе Каме хьаергьа керда медицински сестрай школа. Дамаске, Алеппо, Латике болаГ беш йола иштта школаш шоьргьрга, керда-ча отделенешца хьалъюаргьа. Юртарча моттигашца массеех диспансер е лерХІ.

МАШАРА ДУХЬА

Японе дІайХа политически яьхьа чІоагІга эттаг. Дукха ха йоаьшаш хиннача парламента оБа чрезвычайни сессе гучадаьккхар мехка чура хьал. — Эйсякку Сато правительства арахьара политика ниКъ вІаЛла вІашТІехьа ца хилар. Эгтара лоарХІамегІа йола политически проблемаш юкъаш яра критика йир ІаьдІала оппозице оагІонгаЙхьара меттеГ, доал дешо йола ЛиберальнО - демократически парте лентуташца а.

«Мел ханнаЙна хурьъа Японе ший лоІамера арахьара политика йоаьшаш» яха оаз тІа-тІа дуьхьаГІа хоз мехха.

Из хоШ дийнер дукха ха йоаьшаш Японе хьайийлаЙча атомний водородний гера на магийтара хьалхьхьара чТаЙ Дунен халхьаьта юкъерча конференце японски делегаташ а. Цун балха юкъе дакъа йоаьшаш ба японски общественни организаьшеш меттеГ 17 мехка викалаш а. Японе прогрессивни пизашца пиз барах Японе ІаьдІал Вьетнама Демократически Республика делегацена конференцена юкъе дакъа лаца мукъа ца белча даьлаьшр.

Конференце инициаторашн я ядерни гера ца магийтара тІехьа лаТТа Японе кхаьмаН советаш — Генсуйкен Генсукинн. Уж духьал я. мекха ремилитаризаци яран ядерни гергаьа кийчбаРн, Окинавах йолча америкаьнн - японски соглашенеча юхаьжжара тІехьа лаТТ. Цар ишшта ДІадоКитаера агрессе геттара сихе даГІаьккхаРн цитара дмерикаьнски ахар арадаккхарн. Из ле лерХІаьн Генсуйкен Генсуйкинен хІанз берригача мехка кхаььегамхой митингашн выступленешн ю.

Индокитайски авантюра хьоаьЛ Пентагонс кьайлаГІаьра документаш гучалахар, дукха ха йоаьшаш США оборона министра М. Лайрда Токио хиннА визит, Вашингтона агрессивни планашта юкъе Японе эоарХІам лаьхьбр—ца лерриг е а лорадалаьхьа дарганаьча отаДу ший лоІамера къаьмаН получтика ледарра тІехьа лаТТа Японе машар беза цІязаш.

Халхьий машарей кхеранзлеш ГІулаьх балвьн кхеранш гаьтт боаьшаш ділар. Индокитаера бІеХа агресси дІаяккха ГІерташ ГІулар — цунца белгалбаьнна ба хІанз Японе йолчу атомний водородний гера дІадаккхара тІехьаРча XVII-ча Дунен халхьшта юкъерча конференце болх.

А. СЕМИН,
АПН соб. корр.

Токио.

ХАОТТАМ

Тахан республике ПІоллен Грозненн кІеанг - дукха моРташ а йолаш йоачан а йоаьшаш, малаБолехьара ГІаьхьхьаьна боарамс муХ а хьекхаш ца хІаьа а ерриГа температура йайаьнна 14—19, лемпшка 22—29, кьлобеседкхьа 27—32 ГІадус йІоаьхьа йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИН.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувІІа

12 август

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачий программа. 18.05 — Школьникшта. Фильм 18.50 — ТелеведаГІаш (юхьий, эрсий меттаГІа). 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Дуьнен хьалхьарча юкъе лаГІача ГІулаьхх. 19.45 — Шоьнга. Берашн. 20.05 — КПССС XXIV съезда решенеш — ваьлаш. Хьалхьаьр — лоарХІамегІа культура (юхьий меттаГІа). 20.20 — Художественни фильм «Кьайен йоаьл тешо». 21.40 — Передачий программа. 21.45 — Музыкальный орбита тІа. Советски иллей концерт.

РАДИО

6.30 — Пятилетка къаьхьегама яхьа (ГІаьлГІай меттаГІа) 6.45 — Ашарш. 6.50— Хьаьвзий. 7.00 — Москва. 7.20 — «Советски рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор 7.27 — «Сердаьхо» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Беседа. «Советски саг патриотизмо — интернационализмо» (юхьий меттаГІа) 8.40 — «Ахмат» яьхь хьалхарчІ сюита (эрсий меттаГІа). 9.00 — Москва 9.15 — Передача. «Коммунистий — ваьлаГІ организацийн» (эрсий меттаГІа) 9.30 — Концерт «Шоьнга, юртбоахьма болхлоШ» (ГІаьлГІай меттаГІа). 10.00 — Москва. 10.00 — Берий перелаГІа (юхьий меттаГІа). 10.15 — «Пятилетка ХХIV съезда решенеш — ваьлаГІ ягш — захьаье» Район таллинн хьоаьнн (ГІаьлГІай меттаГІа) 10.30 — Радиогазета «Йолхьий хьаьвзий» (ГІаьлГІай меттаГІа). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда ГІамаш (эрсий, юхьий, ГІаьлГІай меттаГІа). 18.40 — Москва.

13 август

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.25 — Передачий программа. 15.30 — Школьникшта. Фильм «Мурзилка». 16.00 — Школьникшта «Поврка бурчаГІа» клубо СовгІат ваьнарашца йоаьнна футболеначІа дІаьнЙо европейсоьнн кьх. (Чехословакиеца переЛаГІа). (ЦТ). 17.30 — ШоьнгаьнгІа художественни фильм. «Капитана Гранта Герашн» 19.00 — Телеведаьраш (ГІаьлГІай, эрсий меттаГІа). 19.25 — Хьажаш, реклама. 19.30 — Художественни фильм «ІІІ хилар чІагІдеш». 20.55 — Передачий программа. 21.00 — «Хьа» — информационни программа» (ЦТ). 21.30 — «Круговорт». Сборник. Передача дІаЙоу журналиста Шергина» (ЦТ). 22.25 — ВІайтаг а аьнгІаьгІ Европа чемпионат. Хьалхьаьра передача. (ЦТ).

РАДИО

6.30 — «Юрта Іуйре» (эрсий меттаГІа). 6.45 — Ашарш. 6.50 — Хьаьвзий. 7.00 — Москва. 7.20 — «Советски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленийн дечХь» газета обзор 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Передача «Коммунистий — ваьлаГІ ваьнарашца Дий» (ГІаьлГІай меттаГІа). 8.40 — Концерт «Шоьнга, юртбоахьма болхлоШ» (ГІаьлГІай меттаГІа). 9.00 — Москва. 9.15 — Концерт. «Хьаьвзе балхаш» эрсий-ГІаьлГІай меттаГІа. 10.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа 16.05 — Концерт (ГІаьлГІай меттаГІа). 16.30 — Радиогазета «Йолхьий хьаьвзе» (эрсий меттаГІа) 17.00 — Москва 17.00 — Керда ГІамаш (эрсий, юхьий, ГІаьлГІай меттаГІа). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам—3-39-11; белхьакхама секретара — 3-34-38; партийни хьаьрдаг культурай, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахьма отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненски рабочий» издательства типографи. Революцен проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05168. Заказ № 7536.

КЪИЛБАСЕДА ИРЛАНДЕРА ХЬАЛ

ЛОНДОН, 10 августа. (ТАСС). 12 ийна, итташ чоаьнан хинна, 400 совгІа лаьна саг ва — иштта я селлан Къилбаседа Ирланде юкъе йоаьлаьдьЙа лаьрхІа йолча полномочех болча закона ГІулаьхий хьалхарча лен иогаш.

Лелхаш йола бомбаш ІІа-юха дегта герзи ІІаьн чІоагІа сапанзар-Белфасте. Лондонцеррс, Ньюре, Ольстера кхыча городашка. Біль совгІа ПІа йоагаьлаьй. Лондонцеррн баррикадех йиза ар. Бийса тІехьгІаьхьаьлла совнаьнаш йолча автомаш Белфаста католически районе, цига боКъонца бола тІом хилар английски салташтен ирландцаштен юкъе. «Чрезвычайни полномочех дола закон» йІаьдолаьннача хьалхарча денз бакъдер английски къилбаседаирландски общественность кхеран хиннар. Гражданскин боКъонаш бахьан бо-ла долам тоІабаза ТІаьрзаьдьаьла ПІу ГІулаьхо кхы а наха зулам дергхилар. Ольстера хьал кхы а чІоагІа кхоккадергхилар.

Осадни положени геттара чехка дІаяккхар хьаьелаш заявленин аьхьаьхий Ирланде Коммунистически партеГ. Заявлене тІа йоаьх Къилбаседа Ирландера кризис политически кьоастаьр сиХХа Къилбаседа Ирланде демократически реформаш е лелхарийла йеДта Великобритане правительства бе доал.

Ирланде Компарте тІехьеГ Великобританеи ленрригача дуьнеи профсоюзни а болхлеГ а болам Ирланде къаьхьегамхой хьаьхьехьара репрессеш ІІайоаьхилга. ЛийІна нах геттара сиХХа хьаьсиЙла. Ольстере демократически боКъонаш юкъеЙоалаелга хьаьелаш.

Консервативни правительствас Ольстре лелаш политика хаРнЬеьн. «Чрезвычайни полномочех дола закон» ЙІаьн боаьшаш ІІаьлаьккхар хьаьелаш кхамаьдьаш лаьз Великобритане. Коммунистически парте Генеральни секретара Джон Голлана, профсоюзий ирландски конгресса Къилбаседа Ирланде Комитето, английски комсомола. Къилбаседа Ирландера гражданскин боКъонаш лорарра ассоциаце, дукхахь кхыча организацеша.

Филиппины — къьна культура йолеи чоаьлхана исторически нхел йолеи шохи. Массехи бІаьа шера колониаьторий іотІкъана кІаа лаьттаб из 25 шу хьалха мехне кертамучьале йьнхха, яле а, цхьабанЬаа, цу хана денз дунха хІама хьуьценнадаца цига. Филиппины хьалха санна американски империалистий кара я, цо цун Іалама рузьъаьш дІаРвах. Уьказа хІанз а ба Іаьльмате біьхий бахарашн геттара ньебаРашн.

СУРТА ТІА: уьх тайп-тарча химинашца бах кье нах.

Камера Пресс — ТАСС суРт.